

Recensie:Lilian Weel,

Birsen Başar: 'Ik wil niet meer onzichtbaar zijn'. Uitgeverij Pica, Huizen 2010. ISBN: 9789077671504 (Autisme/1)Zie ook [www.uitgeverijpica.nl](http://www.uitgeverijpica.nl)

**Soort boek/ziekte/stijl:** Nederlandse vertaling van een in het Turks geschreven ervaringsverhaal van een Turks meisje, bij wie op latere leeftijd de diagnose autisme is gesteld. Aansluitend aan haar verhaal is een hoofdstuk opgenomen getiteld: Autisme en cultuur. Hierin wordt ingegaan op wat autisme is en wat de invloed is van cultuur op zaken als diagnostisering en hulpverlening. Ook staan er nuttige internetadressen in het boek en heeft het een notenapparaat.

**Over de schrijver:** Birsen Başar (24 jaar in 2010) is in Breda (Nederland) geboren, heeft Turkse ouders en een jongere broer. Birsen heeft zich haar hele leven anders gevoeld dan de mensen in haar omgeving. Ze was niet in staat om contact te maken met leeftijdgenootjes, ze werd gepest en voelde zich eenzaam. Pas als ze aan het eind van haar HBO-opleiding is wordt de diagnose autisme bij haar vastgesteld.

**Korte beschrijving:** In dertien hoofdstukken beschrijft Birsen hoe ze 20 jaar lang in een wereld heeft geleefd die niet de hare was en waar ze weinig van begreep. Zonder te weten dat ze autistisch is, en levend in de Turkse cultuur waar psychische aandoeningen slecht worden geaccepteerd, overstijgt ze haar (onbekende) handicap en levert ze bovenmatige prestaties op intellectueel vlak.

Maar verder is ze erg eenzaam. Ze wordt niet begrepen door haar familie en niet geaccepteerd door haar leeftijdsgenootjes. Ze weet niet dat dit door haar autisme komt en daardoor voelt het steeds alsof ze wordt gestraft als ze weer is afgewezen. Gelukkig ontdekt ze internet; daar vindt ze een aantal goede vriendschappen. En op de HAVO leert ze drie jongens kennen met wie ze ook fijne vriendschappen heeft. Maar dat ligt weer gevoelig in de Turkse gemeenschap. Daar hoort ze met meisjes om te gaan en is ieder contact met jongens verdacht. Gelukkig hebben haar ouders begrip voor Birsen.

Minder begrip vindt ze in eerste instantie bij de Nederlandse hulpverleners. Die vinden bijvoorbeeld dat ze verwend wordt als haar ouders speciaal eten voor haar klaarmaken. Pas nadat de diagnose autisme is gesteld wordt ze echt goed geholpen.

Birsen heeft het geluk dat ze over een enorm goed geheugen beschikt. Proefwerken en examens leert ze letterlijk uit haar hoofd terwijl ze soms geen idee heeft wat de stof betekent. Ze werkt dubbel zo hard dan haar leeftijdsgenootjes. Sommige docenten ontdekken hoe Birsen leert. Maar geen van hen doet moeite om daar iets in te verbeteren zodat het leerproces voor Birsen gemakkelijker wordt.

Als Birsen klaar is met haar studie merkt ze dat die haar in eerste instantie niets opleveren. Werk vindt ze maar niet. En een Wajong uitkering wordt niet toegekend omdat men vindt dat ze daar geen recht op heeft. Ze heeft tenslotte een HBO opleiding gevolgd. Maar ook hier werkt haar doorzettingsvermogen in haar voordeel. Met behulp van een advocaat wordt haar uiteindelijk toch een Wajong uitkering toegekend en na lang zoeken lukt het haar ook om een baan te vinden van 20 uur in de week.

Tegenwoordig werkt Birsen hard om meer bekendheid te genereren over autisme, vooral onder Turken. Ze geeft regelmatig lezingen. Op <http://player.omroep.nl/?afid=9256107> is een uitzending op televisie te zien waarin Birsen wordt geïnterviewd. Haar moeder is daarbij ook aanwezig.

**Wat viel op:** 1. Het feit dat geen enkele docent zich de geïsoleerdheid en eenzaamheid van Birsen heeft aangetrokken en een poging heeft gedaan om haar te helpen. Terwijl die signalen toch overduidelijk moeten zijn geweest als ze in haar eentje in een hoekje van de klas zat terwijl alle anderen gezellig bij elkaar zaten.

2. De tolerantie van de ouders van Birsen. Het moet vanwege hun Turkse achtergrond vreemd zijn geweest voor hen om met psychiaters en andere GGZ-hulpverleners te praten. Toch deden ze dit om hun kind te helpen. En de vader van Birsen werd boos als ze niet wilde leren. Ook dat is in de Turkse cultuur niet vanzelfsprekend.

**Citaten:** Pag.53: “De meeste Turken kennen elkaar omdat ze een grote kennissenkring hebben en met veel mensen spreken. Als ik de stad in ging was ik meestal alleen, of ik ging met mijn ouders. Niemand kende mij. Daardoor kreeg ik het gevoel alsof ik niet op deze wereld leefde. Niemand was op de hoogte van mijn bestaan en ik leefde als een onzichtbare schim .... Dit gevoel voelde ik niet alleen bij mensen die ik niet kende maar ook als ik naast andere mensen in een groep stond. Iedereen heeft een goede tijd door met elkaar te praten maar ik voel me steeds als een vreemde tussen hen in.”

Pag. 137: “Op de cursus hoorden mijn ouders van anderen hoe zij omgingen met hun kind en wat voor moeilijkheden zij hebben. Op de cursus waren zij de enige Turken. Door naar deze cursus te gaan leerden mijn ouders autisme beter kennen en werden ze minder boos op mij als ik in hun ogen iets verkeerd deed. Voor de diagnose dachten ze namelijk dat ik alles expres deed terwijl dat niet zo was. Dank zij de cursus zijn ze begripvoller geworden.”

**Recensies:**

[http://www.pafemme.nl/upload/QuickUpload/File/Persmap -  
\\_Birsen\\_Basari.pdf](http://www.pafemme.nl/upload/QuickUpload/File/Persmap_-_Birsen_Basari.pdf) : ‘In dit openhartige boek vertelt Birsen haar levensverhaal. Een leven met autisme in de allochtone cultuur in Nederland. (...) In allochtone culturen is weinig bekend over de diverse typen in het autismespectrum, zoals het syndroom van Asperger, PDD-NOS of klassiek autisme, de vorm die Birsen heeft. Zij wil hierin verandering brengen en jongvolwassen allochtonen met autisme een stem geven. (...) In dit boek is een aanvullend hoofdstuk van de Nederlandse Vereniging voor autisme opgenomen over autisme in allochtone culturen.’